

28.10. 2018

ESPOON YMPÄRISTÖYHDISTYS RY
Villa Apteekki, Pappilantie 5, 02770 ESPOO
espoo@sll.fi, www.sll.fi/espoo

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI
helsinki.hao@oikeus.fi

Vastaselitys Espoon kaupungin lausuntoon Kaitaa-Iivisniemen osayleiskaavasta tehdystä valituksesta

Espoon ympäristöyhdistys käyttää mahdollisuutta vastaselityksen antamiseen ja kommentoi Espoon kaupungin lausuntoa seuraavasti. Vastaselitys noudattaa kaupungin lausunnon rakennetta ja kommentoi väliotsikoittain sen teemoja.

Osayleiskaavan alue

Lausunnossa väitetään, että "*alueen virkistysmahdollisuudet turvataan jättämällä Hannusmetsän keskeiset alueet rakentamatta ja tehostamalla Hannusjärven ranta-alueiden yleistä virkistyskäyttöä*". Tosiasiassa kaavalla mahdollistetaan se, että keskeinen osa Hannusmetsästä eli metsäalueen itäpuolisko rakennetaan. Ranta-alueet ovat jo yleisessä virkistyskäytössä, joten siltäkään osin kaava ei paranna säilyvän alueen virkistysarvoa.

Samalla lausunnon sivulla väitetään niin ikään virheellisesti, että "*osayleiskaava turvaa alueen tärkeimmät virkistys- ja suojeluarvot, ekologiset yhteydet ja luonnon monimuotoisuuden*". Väite on sangen erikoinen tilanteessa, jossa kaupunki on jättänyt osayleiskaavan teon yhteydessä kokonaan selvittämättä monia keskeisiä metsäisiä suojeluarvoja ja keskittynyt vaikutusarvioinnissakin lähinnä kaavan vaikutuksiin luontodirektiivin IV liitteen eräisiin lajeihin ja viheryhteyksiin.

Luontoselvitykset

Kaupungin lausunnossa todetaan, että "*osayleiskaavassa on turvattu viherrakenteen kokonaisuuden eli laajempien luonnonalueiden säilyminen ja niiden väliset tarpeelliset yhteydet*". Väite on

harhaanjohtava, koska todellisuudessa kaava osoittaa kaava-alueen laajimmasta luontoalueesta eli Hannusmetsästä merkittävän osan rakentamiseen.

Espoon kaupungin lausunnossa viitataan toistuvasti asioihin, joita on päätetty tehdä kaava-alueella sen jälkeen kun Espoon valtuusto on kaavan osaltaan hyväksynyt. Näillä toimilla ei nähdäksemme ole mitään asiallista vaikutusta osayleiskaavan laillisuuden arviointiin.

On sinänsä hyvä, että Espoon kaupunki on päättänyt selvittää asemakaavoitusta varten kaava-alueen METSO-kohteet sekä uhanalaisten ja vaatelaiden jakälien, kääpien ja sammalten, erityisesti lahopuosammalen potentiaaliset esiintymisalueet. Yhdistyksemme on vaatinut näitä selvityksiä tehtäväksi koko kaavan valmistelun ajan, koska on ollut ilmeistä, että niihin liittyy keskeinen osa alueen metsien merkittävimmistä luontoarvoista. Selvitykset olisi tullut toteuttaa jo osayleiskaavan yhteydessä.

Käytännössä Espoon kaupunki synnyttää kaavapäätöksellään sekä jälkikäteen tehdyillä luontoselvityksillä tietoisesti tilanteen, jossa asemakaavavaiheessa alueelta todetaan sellaisia merkittäviä metsäelinympäristöihin ja lajistoon liittyviä arvoja, joiden säilyttäminen on vahvassa ristiriidassa osayleiskaavassa esitetyn maankäytön kanssa. Tämä johtanee nykyisessä toimintakulttuurissa siihen, että ainakin lahopuosammalen osalta kaupunki aikanaan hakee poikkeuslupia lajille tärkeiden ydinalueiden tuhoamiseen. Pääperusteena tullaan epäilemättä käyttämään osayleiskaavassa alueelle esitettyä maankäyttöä.

Kaupunki vähättelee lausunnossaan METSO-valintaperusteiden (Syrjänen ym. 2016) arvoa merkittävien metsäisten luontoarvojen arvioinnin kannalta. Kaupunki sivuuttaa sen, että METSO-valintaperusteet ja niissä käsitellyt metsien rakennetekijät (mm. lahopuustoisten metsien kokonaismäärä) ovat keskeisiä tekijöitä, joiden avulla Uudellamaalla arvioidaan sitä täyttääkö joku luontokohde maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteerit. Viittaamme tässä Uudenmaan liiton asiantuntijatyönä laatimiin maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteereihin (LAKU).

Espoon kaupunki toteaa, että "*selvitysten perusteella Hannusmetsän alue ei ole luontoarvoiltaan maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävä*". Tosiasiassa alueella ei ole missään vaiheessa tehty sellaisia luontoselvityksiä, joiden pohjalta kohteen mahdollista maakunnallista arvoa olisi mahdollista asiaperusteilla arvioida.

Espoon ympäristöyhdistys katsoo edelleen, että kaava-alueen luonto- ja lajistaselvitykset on tehty niin suppea-alaisesti, että niiden avulla ei ole mahdollista tunnistaa ja huomioida kaava-alueen merkittävimpiä luontoarvoja. Näitä ovat selvitettyjen liito-oravan ydinalueiden lisäksi selvittämättä jätetyt mahdolliset maakunnallisesti arvokkaat luontoalueet, METSO-elinympäristökeskittymät sekä lahopuosammalen ydinalueet. Siltä osin pidämme virheellisenä kaupungin väitettä, jonka mukaan keskeiset luontoarvot olisi huomioitu ("*Kaitaa-Iivisniemi osayleiskaava-alueella on huomioitu tehtyjen luontoselvitysten mukaiset tiukimmin suojellut lajit. Myös muut huomionarvoiset alueet ja lajit on huomioitu rakentamisalueita sekä s-l-, virkistys- ja suojaviheralueita määriteltäessä*".)

Yleiskaavan sisältövaatimuksen huomiointia käsittelevässä lausunnon osassa on osuus, jossa kaupunki itse myöntää kaavan liittyvän luontovaikutusten arvioinnin kapeuden ja keskittymisen vain muutamaan luontodirektiivin IV lajiin sekä viheryhteyksiin ("*Kaitaa-Iivisniemi osayleiskaavan vaikutuksia on tarkasteltu suhteessa luontodirektiivin liitteessä IV a mainittujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin sekä ruokailu- ja siirtymäalueisiin sekä huomioitu*

viheryhteyksien riittävyys"). Kyseinen kapea-alaisuus näkyy tällä hetkellä lähes kaikissa Espoon 2010-luvun asema ja -osayleiskaavahankkeissa, osaltaan myös Kaitaa-Iivisniemen kaavassa.

Yleiskaavan sisältövaatimukset

Espoon kaupunki vetoaa lausunnossaan toistuvasti maakuntakaavaan. On hyvä muistaa, että Uudenmaan maakuntakaavan taajamatoimintojen aluevarauksen suunnittelumääräys sisältää myös luontoarvojen huomiointivelvoitteen (*"Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet"*.)

Luontoarvojen huomiointivelvoite koskee myös tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemerkinnällä osoitettuja alueita (*"Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyyteen"*). Hannusmetsän kaltainen, Etelä-Espoon oloissa laaja metsäalue on hyvin keskeinen mm. ekologisen verkoston toimivuuden kannalta.

Katsomme edelleen, että kaavaratkaisu huomioi sisältövaatimukset hyvin epätasapuolisesti.

Virkistysympäristö

Kaupunki katsoo lausunnossaan, että kaavaratkaisussa on kiinnitetty riittävästi huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Espoon ympäristöyhdistys korostaa edelleen Hannusmetsän erityismerkitystä laajana luontoalueena, jonka merkitys tulevaisuudessa edelleen kasvaa lähikaupunginosien kasvun myötä. Hannusmetsän osalta on tärkeää ymmärtää myös se, että laaja luontokokonaisuus palvelee nyt ja tulevaisuudessa suurta joukkoa ihmisiä myös kaava-alueen ulkopuolelta.

Lahokaviosammal

Muistutamme siitä tosiasiaista, että tieto lahokaviosammalen useista esiintymistä alueella on toimitettu Espoon kaupungille jo kaavan valmisteluaikana. Siinä yhteydessä on todettu myös selvitysten epäkattavuus, mikä tarkoittaa sitä, että lajilla on kaava-alueella suurella todennäköisyydellä havaittua runsaammin esiintymiä. Tästä tiedosta huolimatta kaupunki on tietoisesti jättänyt kaikki lajin selvittämisen- ja huomiointivelvoitteet asemakaavavaiheeseen. Jälkikäteen tehtävät selvitykset eivät korjaa osayleiskaavan yhteydessä tehtyä ratkaisua sivuuttaen sekä lajin tunnetut esiintymät että mahdollisten muiden esiintymisalueiden selvittäminen.

Liito-oravat

Espoon kaupungin lausunnossa myönnetään se, että kaavassa osoitetaan rakentamista liito-oraville soveltuviin metsiin: *"Espoon kaupunki toteaa, että liito-oravan ydinalueet jäävät alueilla rakentamattomiksi. Hannusmetsän itäosan uusi asuinalue sijoittuu osittain kalliomännikköön, joka ei ole liito-oravalle soveliaista elinympäristöä. Asuinalueen reuna kuitenkin kaventaa lajille soveltuvaa metsäaluetta ja kulkuyhteyksiä."*

Liito-oravalle elinalueeksi soveltuvia kangas- ja lehtometsiä menetetään erityisesti Hannusmetsän itäosan sillä alueella, joka ei ole kalliometsää. Liito-oravaan liittyvät monivuotiset selvitykset ovat todentaneet Espoossa hyvin selvästi sen, että liito-oravien ydinalueet vaihtelevat vuosittain. Tällöin on erityisen tärkeää säilyttää ja huomioida myös lajille soveltuvat metsät, jotka eivät vielä ole ydinalueita tai joita ei sellaisiksi ole selvityksissä tunnistettu.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Pidämme edelleen Etelä-Espoon laajimpiin metsäalueisiin kuuluvan Hannusmetsän itäosan rakentamista valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisena.

Lopuksi

Espoon ympäristöyhdistys toteaa vastaselityksensä lopuksi, että Espoon kaupungin lausunnossa ei ole esitetty sellaisia faktoja, joiden perusteella yhdistyksen valitus olisi aiheeton.

Osayleiskaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia, ei perustu merkittävien luontoarvojen ja -vaikutusten riittävään selvittämiseen ja on lisäksi monelta osin yleiskaavan sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen. Kaava on myös luonnonsuojelulain vastainen (liito-oravan ja lahokaviosammalen suojelutarpeet) eikä takaa virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyttä.

Espoossa 28.10. 2018

ESPOON YMPÄRISTÖYHDISTYS RY

Virpi Sahi, puheenjohtaja

Anni Simola, taloudenhoitaja

puh. 050 308 2457

puh. 040 512 2338

virpi.sahi@sll.fi

annisimol@gmail.com

VIITTEET

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen - METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2015. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Uudenmaan liitto 2012. Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). -

Uudenmaan liiton julkaisuja E199. 2012.

https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6297/Luonnonymparistojen_arvottamisen_kriteeristo_Uudellemaalle_E119.pdf